

отримувати актуальну інформацію про зовнішній впливи, та скоординує напрям подальших дій, сконцентрованих на перспективу розвитку фірми [3].

Отож, можна зробити висновок, що маркетингове планування окрім аналізу використання ресурсів і їх перерозподілу на користь досягнення встановлених цілей, потребує відслідковування всіх покрокових дій, здійснених фірмою, і, відповідно, вдосконалення поточних планів. При цьому постає потреба у сегментації, постійному визначенні ринкової позиції, застосування методів прогнозування і модернізації роботи на користь більш пріоритетних завдань.

Література:

1. Асель Генрі. Маркетинг: принципи і стратегія: Підручник для вузів / Асель Генрі / - К.: ИНФРА-М, 1991. – 804 с.
2. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг: Навч. Посібник / Н.В. Куденко / – К.: КНЕУ, 1998. – 152 с.
3. Балабанова Л.В. Комерційна діяльність : маркетинг і логістика / Л.В. Балабанова, А.М. Германчук / – К. : Професіонал, 2006. – 288 с.

УДК 368.01

М.В. Негрей, А.Р. Жубрид

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКТУАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

M.V. Nehrey, A.R. Zhubryd

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF ACTUARIAL SCIENCE IN UKRAINE

Сучасні економічні системи функціонують в умовах невизначеності, що призводить до появи ризиків, тобто можливості невідповідності очікуваних характеристик економічного об'єкта та його реального стану. Для успішного розвитку економіки необхідним є усвідомлення ролі ризику в діяльності суб'єктів господарювання та адекватне реагування на зміни в зовнішньому середовищі та у внутрішніх процесах. Для цього необхідно використовувати різноманітні інструменти управління ризиками: страхування, хеджування, франшизи, перестраховування тощо.

Страховання є механізмом перерозподілу ризику між сторонами, які заключають страховий договір: покупцем ризику виступає страхова компанія, а продавцями ризику є фізичні або юридичні особи. Суть угоди полягає в тому, що клієнт, бажаючи уникнути ризику й отримати компенсацію у випадку можливого збитку, платить страховій компанії визначену суму. Страхова компанія вважає, що ймовірності настання великої кількості страхових випадків і виплат страхових сум мала, а, відповідно,

зібраних страхових коштів вистачить не тільки на пред'явлені позови та власні витрати, але і на отримання чистого прибутку. Умови страхової угоди повинні бути вигідними обом сторонам, кожна із сторін приймає рішення, виходячи із корисності. Формалізацію корисності, оцінку очікуваних надходжень, витрат та інші розрахунки для страхових компаній виконують актуарії.

Актуарій (від лат. *actuarius* – скорописець) – спеціаліст з оцінки ризиків, фінансовий аналітик і консультант у сфері страхування, офіційно вповноважена особа, яка має відповідну фахову підготовку та обчислює страхові тарифи. На актуарія покладається відповідальність за те, щоб страхові фонди були достатніми на той момент, коли страховику доведеться виконувати свої зобов'язання за договорами страхування.

Походження професії «актуарій» пов'язане з появою перших організацій страхування життя, коли з'явилася потреба в обчисленні премій на реальній науковій основі. Перша актуарна компанія виникла у Великобританії в 1762 р. Із зростанням ринку збільшувалася і кількість таких фірм, що спричинило створення професійної організації актуаріїв. Так з'явився інститут актуаріїв в Лондоні (1848 р.) і факультет актуаріїв в Единбурзі (1856 р.).

Застосування актуарної математики починалося із галузі страхування життя та пенсій, основна увага приділялася величинам смертності, проценту та затрат. Подальшому розвитку актуарної математики у сфері «нежиттєвого» страхування сприяв активний розвиток підприємництва та відповідні потреби, що виникали у страхуванні майна та відповідальності. На сучасному етапі дослідження ведуться в напрямку розрахунку ймовірності банкрутства страхової компанії для різних актуарних моделей. Вивчаються також задачі визначення мінімальних допустимих резервів страхових компаній, задачі оптимізації структури капіталу, задачі динаміки виплат страхових компаній, моделі фінансової стійкості страхової компанії.

На даний час до актуаріїв відносять тих, хто пройшов необхідну університетську чи іншу підготовку, склав іспити і формально належить до тієї чи іншої національної організації актуаріїв. На сьогодні існує велика кількість актуарних об'єднань та асоціацій (близько 80). Одна з таких – Міжнародна актуарна асоціація була заснована у 1895 році і є глобальною асоціацією з колективним членством. Засновниками МАА є п'ять країн: Великобританія, США, Бельгія, Франція та Німеччина. На сьогодні асоціація включає в себе 64 повних члени та 29 асоційованих, 6 інституцій і 1 спостерігач у 84 країнах і регіонах.

В Україні функціонує Товариство актуаріїв України, засноване у 2004 році, яке є асоційованим членом Міжнародної актуарної організації. Метою його діяльності є започаткування та розвиток Національної системи професійної освіти для актуаріїв, розвиток актуарної кваліфікації у

відповідності з міжнародними стандартами актуарної професії та захист інтересів своїх членів. На сьогоднішній день Товариство актуаріїв України налічує 53 члени та 23 асоційованих члени. З них лише 27 осіб отримали свідоцтво від Держфінпослуг на право займатись актуарними розрахунками (9 – без обмеження строку дії і 18 – терміном на 3 роки).

Для отримання кваліфікації актуарія необхідно мати вищу математичну, технічну чи економічну освіту. Найбільше відповідають вимогам до вищої освіти актуаріїв вузькі спеціалізації з актуарної та фінансової математики, математичної економіки, прикладної статистики. На даний час відповідно до діючих Кваліфікаційних вимог визнаються професійні іспити складені за британською та американською екзаменаційними системами: теорія ймовірностей та статистика, випадкові процеси, фінансова математика, моделі виживання, математика у сфері страхування життя, медичного страхування та пенсійного забезпечення, математика ризикового страхування.

Слід звернути увагу на те, що станом на 01.01.2013р. в Україні нараховувалось 414 страхових компаній, а актуаріїв лише 27. При цьому іноземні спеціалісти-актуарії не можуть ефективно працювати в нашій країні, бо одним із найважливіших пунктів довгої та складної процедури навчання актуарія є специфікація країни. Це потребує детального вивчення регулюючих, законодавчих, культурних та адміністративних особливостей України.

В Україні розроблені освітні програми з актуарної математики, на окремих спеціальностях вивчають дисципліну «Актуарні розрахунки». Зокрема, цього року набір на магістратуру за спеціальністю «Актуарна та фінансова математика» проводиться на механіко-математичних факультетах п'яти ВНЗ у Києві, Львові, Донецьку, Чернівцях та Івано-Франківську. Цього року було випущено 38 магістрів і вступили на навчання 83 особи. На жаль, навчання актуарної математики на економічних спеціальностях проводиться лише спеціалізованим курсом, який складає 2-3 кредити. Для забезпечення ефективного функціонування страхового ринку України доцільно поширювати навчання актуарної математики на всі економічні спеціальності, відкривати напрям «Актуарна математика» та поглиблювати знання працівників страхових компаній.

Суспільство актуаріїв в Україні молоде і невелике. В той же час український ринок страхування активно розвивається, і співвідношення 1 актуарій на 15 компаній потрібно збільшувати. Таким чином, український страховий ринок потребує вдосконалення, розвитку, чому може сприяти зростання кількості висококваліфікованих актуаріїв.

Література:

1. О. С. Журавка. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2010_1/28_03_02.pdf.
2. Негрей М.В. Актуарна математика: навчально-методичний посібник / М.В. Негрей / Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 208 с.
3. Офіційна інтернет-сторінка Товариства актуаріїв України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://actuary.in.ua>.

Офіційна інтернет-сторінка Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>

УДК 338.2

А. С. Рацюк**Науковий керівник: к.е.н., ст.викладач Різник Н.М.***Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя***АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У
КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ****A. S. Ratsyuk****ANALYSIS OF MODELS OF SOCIAL PROTECTION IN THE MEMBER
STATES EUROPEAN UNION**

У сучасному світі соціальний захист населення є основним атрибутом соціальної політики будь-якої держави. У економічно розвинених державах соціальний захист виступає важливою частиною національної економіки. Найбільш розвинуті системи соціального захисту мають країни Європейського союзу. Саме в них з'явилися та отримали розвиток перші соціальні програми.

У країнах-членах ЄС домінують чотири основні моделі: континентальна (бісмарківська), англосаксонська (модель Беверіджа), скандинавська і південно-європейська. Ця типологія зафіксована в документах Європейської комісії.

1. Континентальна модель. Представлена в Європі Німеччиною. Встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності. В її основі лежить соціальне страхування, послуги якого фінансуються переважно за рахунок внесків роботодавців і застрахованих працівників. Модель ґрунтується на наступних принципах:

- *Принцип професійної солідарності:* існування страхових фондів, які управляються на паритетних початках найнятими робітниками і підприємцями. Вони акумулюють соціальні відрахування із заробітної плати, з яких і здійснюються страхові виплати;